

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnați”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!
Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4. foi) 40 Lei pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Insertiuni:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Pe pământ „pace...”

Marele praznic al creștinătății, sărbătoarea Crăciunului, aduce mai presus de alte sfinte sărbători, omenime, prin cântări, prin propovedanii, prin cele ce să scriu și să grăesc în jurul acestui praznic sfânt, — în demnuri la pace și la bunăvoință...

Sărmanului nostru neam românesc locuitor al acestor plaiuri în țările coroanei ungare, în Ardeal, Ungaria și Bănat, par'că nici odată nu i-a fost lovită urechea așa de mult de cuvântul pace și iar pace, ca chiar în aceste zile! De luni de zile noi par'că e tot Crăciun!... De luni de zile din o strană uriașă, de sus de undeva, din loc nevăzut, glasuri streine ne cîntă mereu tropăre de Crăciun: fie între noi pace și bunăvoință... Așa că auzind ca mâne, în ziua de praznic, răsunîndu-ne aievea din stranele sărace a bisericilor noastre, cîntările de pace și bunăvoință, par'că e numai o urmare a glasurilor pe care ie-am auzit și până acum scoborîndu-se spre noi ca din văzduhuri... Și anume cîntări venite dela două coruri, unul cu glasuri așa de streie, măestrite, nepătrunzătoare la inimile noastre, și unul dureros de cunoscut, plîngător, măchnit, acuși des-nădăiduit...

Corul cel dintîi e al...stăpînirii dela Pesta, care ne cîntă de pe un loc înălțat, de pe dealul cetății din Buda, de jumătate de an de „pace” și de „pace”, de răsună peste toată țara cîntarea lui. Cîntarea asta însă, streină e de sufletul nostru, căci minci-noasă, măestrită, înșelătoare este melodia ei și cuvintele de pe buzele ei... Ea vrea să înșele în sus Tronul și străinătatea, că uite cum le cîntă el de frumos Românilor de „pace”, în vreme-ce puștile gendarmilor aceleiași puteri, izbesc cu patul, împîlîntă baioneta, înfig sabia până

în prăsea, sau fulgeră cu gloanțe pe săracul nostru popor în largul țării, — îndată ce încearcă a-și ridica glasul contra faptelor păcătoase de volnicie obraznică, criminală, a deregătorilor fără Dzeu de care să slujesc stăpînii acestui cor de „pace”.

Alte glasuri ce ne cîntă mereu de pace, să ridică dintre noi. Ele-ș lăcrămate, ele-ș trămurate de durere, ele picură notele desnădejdiei, și ne chiamă la „pace”, ca să nu ne prăbușim în șanțurile peirii neputincioase. Sunt glasurile fiilor buni ai neamului, cari, îndurerăți de cearta ce s'a pornit între frați, între fruntașii neamului, ne strigă, ne roagă, în cor străbătător la inimi: să ne întoarcem pe plaiurile păcii de pe cari am rătăcit, să ne întoarcem pe plaiurile iubirii între noi, a tinerii cu putere de fer împreună, a luptei umăr la umăr contra vrășmașului tare, nu pept la pept unii cu alții!

Glasurile de „pace” a corului de pe dealul cetății Buda, să-l socotim mai curînd chemare la crîncen războiu: la războiu în cîmpul culturai, economiei și politicei naționale, — și în el credință nici odată să nu avem! Că și atunci cînd cu vorbe dulci (și încă cu vorbe goale!) să apropie de noi, ba și atunci cînd cu daruri s'ar apropia, — în gîndul a-celora e ascuns cel mai negru păcat față de noi! Și noi n'avem să ne bucurăm de vorba lor dulce, nici de darul cutare ce ar vrea să fie nisip aruncat în ochii nostri! — Că totul fățarie este! Ci la chemările lor de pace, noi trebuie să răspundem cu pregătiri de războiu, de muncă, de osteneală din toate puterile!

Că azi încă noi suntem prea slabi, și în avere și în învățătură, ca să putem scoate girgaunii din capetela acestor încrăviți ai puterii

Ci prin muncă cinstită, isteță, nobilă și jertfitoare, ajunge-vom ca mâne, să fim destul de tari pentru a putea lega o pace cu ei! Dar aceea să fie pace care să ne onoreze, nu una ca cea pe care acum poate ni-ar îmbia-o: care să ne înjosească, să ne umilească!

Chemările sfintelor cîntări din aceste zile mari, așa să le cuprindem, ca rugăciune ferbinte către stăpînul Tronului Ceresc, ca El să ne dea dorita și prețioasă pace între frați, glasul înlăcrămat al celor buni dintre noi, care strigă după aceasta pace, să-l sălăsluiască Cerul în toate inimile române, ca chiar prin asta să cîștigăm destulă tărie pentru războiul pe care suntem siliți a-l purta, pentru care suntem siliți încă greu a ne înarma, întru a ne apăra sufletul și neamul pe aceste plaiuri!

Iar armele cu cari trebuie să ne încărcăm din greu și noi, de e să nu cădem striviți: sunt cultura, învățatura, cartea românească, și alături obosirea întru a ne întări și în bunăstare!

Această rugăciune ascultă-ni-o Doamne în acest mare praznic al Nașterii Fiului Tău în lume, cînd din smeritele strane ale cuvioaselor noastre biserici, curg line și dulci cîntările chemătoare de pace și bunăvoință între oameni.

Buna înțelegere a acestui lucru cerîndu-l dela Dumnezeu pentru toți frații nostri Români, și fericind pa cei-ce în acest înțeles lucra-vor și propovedui-vor la acest sfînt praznic, — le dorim tuturor:

Sărbători vesede și fericite!

UNELE—ALTELE

Di Sever Bocu în arest.

În un proces de presă pentru o țăire politică în „Tribuna” Di Sever Bocu întîiul redactor al acestei foi, a fost osîndit la 2 luni temniță ordinară, că a atîng, mă rog, onoarea unui „patriot”...

Procurorul de lângă tribunalul din Arad, ca să arate cu cîtă gin-

gășie știe umbla cu ziaristii români, l'a citat pe redactorul român să-și înceapă pedeasa în arestul din Arad, chiar în ziua de Anul nou apusean și naintea sărbătorilor noastre românești.

Dee-i Dzeu tărie sufletească și trupească să-și poată purta osînda ce o suferă pentru foaia națională pe ca care o slujește.

Numărul de Crăciun al foilor noastre, socotite toate 4 la un loc, dau cetitorilor 32 pagini (fețe) de cetit, — și credem că am ajuns prin asta a da iubiiților nostri abonați, foaia cea mai bogată în plăcută și aleasă cetire de sfintele sărbători.

Credem însă, că nu greșim cînd scoatem la iveală, că „Libertatea” nu e numai la zile mari bine îngrijită, ci ea și încolo în decursul anului, aduce totdeauna cetire bine aleasă, povește cumînți, îndrumări pe cărările cele mai drepte și cinștite ale vieții, și mai presus de toate, o inimă românească caldă și hotărîită, pe care să năzu-este să o împrumute și cetitorilor în deplină măsură.

Acum de sărbători, cînd e să se hotărască oamenii, că ce foaie să-și aboneze pentru anul ce vine, — vor mai intra în casele țărănilor români foi în felul său bogate și îngrijite, — cele mai multe din ele însă, încolo peste an, sunt departe de a mai fi îngrijite ca la Crăciun! Lucrul acesta despre foile noastre nu să poate spune. Pentru noi ficcare zi în care putem intra în casa unui frate țăran, să stăm cu el de sfat și de vorbă în treburde-ale neamului nostru, e o sări bătătoare, și noi dăm foilor totdeauna haină de sărbătoare curată, îngrijită, ca să-i fie drag fratelui nostru a le primi la casa sa!

Vă rugăm drept aceea, fraților, a răsplăți și dvoastră buna noastră strădanie, — arătînd tuturor foile noastre, cetindu-le din ele versuri frumoase, glume drăguțe, nucele îndrumătoare spre bine, povește economile, arătîndu-le și interesantele chipuri, — și stăruind apoi, ca să între cit mai mulți cetitori de foi în șirul abonaților la cele 4 foi ale noastre, cari duc în toate casele curagiu și inimă românească întru apărarea neamului și întru înălțarea lui!

Moștenitorul de Tron la Pesta.

Petrecerea în Pesta a Moștenitorului de Tron Francisc Ferdinand d'Este, n'a adus patrioților maghiari acea bucurie mare pe care ei o așteptau. Ei să laudau că venirea la Pesta la deschiderea lucrărilor Delegațiilor, e un pas de apropiere a aceuia de viața politică maghiară... E un semn de înmuiare a Moștenitorului, despre care să vorbește că nu-i are chiar dragi pe patrioții maghiari, tocmai pentru politica lor cea volnică, făcută cu pumnul, față de neamurile cealalte din țară și față de Viena.

Dar felul cum Moștenitorul, viitorul Impărat-Rege de mâne, a venit și și-a împlinit lucrul în Pesta, a fost pentru ei ca mușcarea din un măr acru ce le stă în gît! A sosit la 11 ore înainte de prînz. Dela 12 până la 1 a isprăvit cu delegațiunile, și la 3 1/2 a plecat napoi la Viena, fără a sta de-așa de vorbă cu nimenea prin cea Pesta.

Adecă ba da, a stat de vorbă cu ministrul președinte Héderváry, pe care l'a chemat la sine îndată ce a sosit și a stat cu el de stat peste jumătate de cias. Și în acea jumătate de cias i-a spus între altele întîiului ministru ungar, că așteaptă dela delegațiunea maghiară să voteze fără greutăți sumele ce i-să cer pentru scopurile armatei (pentru zidirea unei a 4-a corăbii uriașe de războiu zisă „Dreag-nouth“, cea mai mare corabie de războiu luată după muștră englezască), — ea doară macar de aci încolo să semai reparațe vază Ungariei care în cei din urmă ani s'a știrbit mult.

Asta ca bomboană de sărbători îndată după Crăciun și în ajun de Anul-nou...

Și Héderváry a lăsat, prin o foaie, să știe și țara ce i-a spus viitorul ei Impărat și Rege acum cînd a avut și el odată, întîia dată, prileju a vorbit în cale de slujbă, cu fruntașii politici ai țării.

Vestea a căzut ca o grindină pe sufletele maghiare. Foile lor nu știu singure cum s'o sucească și răsucească, ca s'o inmoaie și să-i iee ascuțișul. Căci altfel e vădit de tot, că înaltul Domn pîn'acum nu s'a schimbat în păreri sale cam slabe despre politica maghiari și felul cum ei poartă frinele acestei țări.

Și, așa să vorbește, că aceleași păreri rele le are și despre politica pe care cei din Pesta o duc față de popoarele nemaghiare, în deosebi față de Români, cari s'au dovedit prin veacuri atît de credincioși și buni apărători ai tronului și ai patriei peste tot, în cele mai grele zile de încercări ce s'au abătut asupra țării.

Votul universal

nu înceată a fi cerut cu tărie în Ungaria, nu numai de Români și de Slovaci, ci și de păturile largi ale poporului maghiar de jos.

Mai anul trecut s'a format o

„Ligă a votului universal“ în care au intrat bărbați politici maghiari însemnați din toate partidele, printre cari și barenul Bánffy, fostul ministru pe vremea mileniului.

Această Ligă are de gînd să pornească în anul în care intrăm 1911, o viă mișcare în țară pentru a să cere de tot poporul, ca guvernul să deo odată poporului mult făgăduitul vot universal. Încă acum în Ianuarie începe un șir de adunări mari de acestea: la Arad, Timișoara, Mișcolț și Săbadca.

Și mișcarea prinde. Liga e primită cu bine de popor pe unde trece. Dovadă și faptul, că pînă acum au sosit dietei 100 de cereri din 100 de părți ale țării, iscălite de mii de cetățeni, în cari în toate să stăruie cu tărie, ca dieta să aducă odată legea de vot universal.

— Precît știm, și partidul nostru național român, va pune la cale în anul 1911 un șir nou de adunări populare, cari să ceară în același fel dietă lăpădarea legii de azi și aducerea legii de vot pentru toți.

**„LIBERTATEA“
în 11.000 exemplare.**

Intrînd în anul al 10-lea de viață, „Libertatea“ duce frumoasa veste cetitorilor săi, că, mulțumită grijii ce redacția noastră a pus totdeauna pe cele ce să scriu în foaie, — a ajuns să treacă peste 10.000 foi săptămînal. Numărul acesta de Crăciun s'a tipărit și trimis, socotînd și numerii de probă ce ni-s'au cerut, în 11.000 exemplare! Și dela Anul-nou încolo va merge regulat în 10.000.

„Foaia Interesantă“ iese deja în 14.000. exemplare, — „Tovărășia“ 9000.

A ajuns astfel „Libertatea“ a fi cea dintîi între foile populare dela noi, — ceea-ce vestînd cu bucurie cetitorilor noștri, le făgăduim totodată, a întocmi și în viitor aceste foi cu aceeași îngrijire, cu aceeași înlăturare a urîtelor certe confesionale și personale, ca și în trecut, — și a o ținea la înălțimea de foaie națională cinstită și neînduplecată!

Porniri nouă în politica magiară?

Di Dr. Mihu să pare că a zăpăcit nițel și capetele unor scriitori dela marile foi maghiare.

Așa de pildă „Budapești Hir-lap“ dela 31 Decembre, are un articol lung cit un post mare, despre Români. Le mestecă toate peste o-laltă și cearcă să lămurească el că de ce a fost ceartă între oamenii din jurul ziarului „Tribuna“ și între comitetul național. Ci-că cei din comitet au ajuns la neînțelegere cu cei dela „Tribuna“ pentru-că „Tribuna“ prea cere încordarea corzii naționale tare-tare și ținerea neînduplecării sus-sus, — iar cei din

comitet: Lucacin, Vaida, Vlad, Maniu, cum și Aurel C. Popovici, s'au întors contra „Tribunei“ ca nepuțînd urma o politică așa „intransigentă“ (aspră, nelindurată cum o cere ea!)

Trece apoi la di Dr. Mihu și spune că dsa, cu cererile ce le-a înaintat ministrului — deși e cunoscut ca om atît de neatîrnător și moderat (mai stîmpărat), e încă așa de departe de punctul de vedere pe care l'ar putea primi statul național maghiar!

Totuși, zice, s'o înțelegem în urmă și noi (Ungurii), că pedepsirea agitatorilor singură nu duce la scop. Ci să ne silim a face însuși poporul neprimitor de agitație mai departe!

(O, da-vi-ar Dzeu acest gînd, să mulțumiți așa poporul nostru, încît el să nu mai aibă de ce să plînge în țară! D'apoi că atunci noi sîntem cei dintîi care v'am lăuda!).

„Pînă cînd poporul pornește afară din țară cu sutele de mii — unguri și neunguri pe-o formă, — pentru-că aici nu mai pot trăii, ușor crede poporul de jos, că vina la toate este — statul maghiar! În deosebi cînd în atingerile cu deregătoriile țării și cu judecătorii, îl ajung atîtea desamăjiri (înșelări în ele). De aceea să leagă mare trebuință națională de faptul, că deregătorii de obște și judecătorii țării, să stee pe așa o treaptă de dreptate, ca să nu mai deo material de ațîțat agitatorilor! Asta e un adevăr atît de simplu. Și totuși cit să păcătuiește la noi contra lui! (Gura păcătosului ajunge să grăiască adevărul).

Nemulțumirile naționale numai acela le poate vindeca, care, ridicîndu-se peste ori-ce patimă, cearcă a tîmădul răul în rădăcinile lui. Dacă ne mulțumim cu aceea, că închidem pe „agitator“, dar grosul poporului, năcăjit de multe nevoi economice și sociale, îl lăsăm în voia sorții, ușor răsare alt „ațîțator“. Să căutăm cu ochiu drept cercetător pricinile nemulțumirii și în ținuturile de altă limbă. Și unde vedem nemulțumiri îndreptățite, să le lecuiem! Îndecsebi apoi să stăruim a întări economicește, în cultură și în tot felul, ungrimea de printre nemaghiari!“

Aflăm că în zisele de mai sus (afară de cea dela urmă) ziarul maghiar pare că bate în a deschide curs la idei nouă, la porniri nouă, — de cari pîn'acum nu voia nici să audă. Cum? Adecă au nemaghiarii cuvinte drepte de a să plînge, și pîn'acum n'ați vrut să vă uitați după ele?

Doar nu începe să vă lumineze Dzeu mintea s'o porniți pe căi mai cinstite față de noi?

Și, fiindcă veniți cu vorbe de astea în legătură cu cererile „moderate“ ale diui Dr. Mihu, cel mai moderat dară ca tribuniștii și ca cei din comitetul național, — doar nu întrevinerea dsale vi-a schimbat puțin față gîndirii?

Zece ministri, gazetari.

În sāraca noastră țară și m'ales la sāracul nostru popor, scriitorii dela gazete sunt abia nuți în samă de marea obște. Mulți din ei să sting, fără să se fi știu aproape deloc că au trăit și ei, că au muncit ani lungi, migăloși grei, pentru a răspîndi prin slove mārunte gîndiri luminate, mari, a prinzătoare de suflete cînd e lipsă, liniștitoare și mîfugătoare cînd e cerel!

Nu așa în alte state, în care demult s'a recunoscut adevărul, că „presa“ (foile, gazetele) sunt o putere în stat, ca de pildă puterea armată, sau puterea justiției (facerii de dreptate prin judecătoria). Acolo și gazetele or fi ele mai ne-rocos îngrijite ca la noi, dar și po fi, căci și marea obște, neamul, poporul pe care îi slujesc, le încarează cu noroc, le face cu puțință train bun, și pe învățații lor redactori îi țîn în cîinste mare și nu arare ori îi ridică la trepte de înalte de regătorii în viața de stat!

Dovadă viă de acest fel e, de pildă, faptul, că în ministerul de azi al Franciei, șed în scannelo de ministri, nu mai puțin ca 10 inși, cari toți au fost ori mai sunt și azi gazetari (ziariști, scriitori la foi)! De pildă Briand, întîiul ministru, a fost timp îndelungat înflăcărutul redactor al foii cu mare trecere „Lanterne“. Ministrul de negoț, Dupuy, e proprietarul foii foarte răspîndite „Petit Parisien“. Ministe-sterne Pichon a fost vreme multă redactor „Politice“. Laffere ministrul lucrărilor publice, e și azi scriitor sirguincios la ziarul „Action“. Și așa mai departe: 10 inși dintre ministri, toți au fost ori mai sunt gazetari! Și asta le-a fost chiar puterea care i-a ridicat așa de sus: gazeta bună prin care s'au făcut dragi poporului, încît cînd a fost voraa a alege deputați, ei au fost agazicînd purtați pe sus și scoși biruitori din luptă, și înălțați apoi prin cei aleși la locul de frunte!

Din pildele lor.

În numărul de Crăciun al foier din Pesta cetim următoarea știre:

Legea care obligă pe toți copiii a umbla la școală, a sporit în chip uriaș răspîndirea învățătorei în popor. (Vorbește, bine, înțeles de poporul lor maghiar). Dovadă despre asta, avem, — zice — în faptul sporirii într'una a bibliotecilor populare.

Noi (Ungurii) avem azi în țara întregă 17.000 (șeptesprezece mii) de biblioteci date folosinței de obște, în 3245 comune, și în aceste biblioteci stau poporului la îndemînă spre ceterire 4 milioane și 500 de mii de cărți, din care jumătate sunt economice și jumătate literare: cele mai alese ce avem.

Ministrul a cerut raport despre mersul acestor biblioteci. Răspunsurile sunt înveselitoare: Poporul să îmbulzește la cetit și bibliotecarii au mult de lucru! Deși legate tare, cele mai multe cărți sunt toate rupte, în deosebi unele de-ale lui Jokai și ale lui Rákosi, ceea ce arată gustul bun, ales, desvoltat al cetitorilor!

Cine nu înțelege oare glasul cel mult spunător al acestei știri?

Vedeți frați Români, cum să silesc alte neamuri, a avea în comune biblioteci (magazine de cărți) și cum să bate poporul să le cetească. Folosul e vădit: poporul lor stă mult mai presus de al nostru. Că învățătura îl intrarmează să poată învinge mai ușor greul vieții!

Din România

Mers spre bine în starea țărănimii.

E cunoscută tuturor dureroasa întâmplare din 1907: răscoala țărănilor români din Țară contra marilor proprietari de pământ, pentru a-și sili să dea pământ poporului. Ca să vedem că aceea ridicare a poporului năcăjit avea ori nu vre-un temel, vre o îndreptățire, vom arăta câteva cifre asupra proprietății de pământ în România pe vremea răscoalei.

Țara are de tot 8 milioane de hectare (un hectar e cam 2 jugăre de noastre) de pământ roditor (arătură, fînă, livezi).

Acest pământ era împărțit în următoarea măsură între boerii bogăți și între popor:

3 milioane și 300 mii hectare era proprietatea alor 1 milion și 15 mii familii țărănești, — alte 3 milioane erau a lor 1500 de proprietari, boeri, — iar restul de: 1 milion și jumătate era a alor 41 mii familii mijlocii.

Adecă: cele 1500 familii boerești, stăpîneau atîta pământ, cît milionul de familii de țărani, sau: astfel de familie avea asigurată pământ cît 7500 de familii țărănești!

Pe o familie țărănească să venă, una cu alta luat, ceva peste 3 hectare, iar pe una boerească acuși 2000 hectare!

Vădit că nemulțumirea poporului avea temei. Căci deși grosul pământului, și anume cel mai bun, era strein de el, de popor, și pe acela el trebuia să lucreze, avînd însă prea puțin pentru folos, că boerii dădeau moșia cu ruptul în arîndă la cutare Grec ori Evreu, și acesta îl dădea apoi la țărani cum vrea el, cum îi plăcea lui. Bineînțeles îl dădea cu așa folos de ris pentru țăran, pentru adevăratul muncitor, 7400. abia ieșea cu părul prin căciulă din lucrul greu, dar cu câștig, ca în palmă.

După răscoală, guvernul a adus legi nouă pentru regularea lucrului ăstuia, înălțurînd pe cît se poate pe mijlocitorii dintre proprietari și țărani, și făcînd ca marii proprietari să dea moșiile în arîndă de-adreptul țărănilor muncitorilor.

Legea ca legea, dar a ajutat în porneala asta însăși vola marilor proprietari, cari au văzut — așa de tirziu, după-ce întii bletul popor a

vărsat sînge mult pentru a-și dovedi dreptatea nemulțumirii, — au văzut că așa cum a fost, nu e bine, și au început a-și da moșiile de-adreptul la țărani: ori că le vînd de tot părți din ele, ori că le dau în arîndă.

Și urmările sunt îmbucurătoare, ușurînd mult din starea veche a țărănimii.

Pe cînd în 1908 (anul aducerii legii nouă) să încheiase numai 1700 contracte cari făceau tîrgul de-adreptul cu țărani, anume cu 76.000 țărani, pe atunci în anul următor (după aducerea legii) s'au încheiat astfel de contracte de adreptul cu țărani în număr de 9500 cu 413.000 de țărani!

Iar măsura s'a tot îmbunătățit și să îmbunătățește. Tot mai mulți mari proprietari vînd și de tot părți mari din moșiile lor, iar statul însuși parcelează din ale sale și le împarte între ei.

Dar țărani cu avere puțină, știți prin ce mai ales au ajuns a avea trecere acum la marii proprietari de le dau lor de-adreptul moșiile în arîndă?

Prin aceea că: au prins în mână arma tovarășiiilor. Nici unul singuratic, sărac cum e, n'are credit de a lua în arîndă o moșie a cărei rod într'un an face de trei patru ori cît toată averea țaranului, — dar punînd -se zeci de inși la olaltă, înjghebați în obștii sătești (tovarășii) pentru arîndare, sînd buni unii pentru alții, au ajuns la credit și așa moșierul n'a fost silit a-și mai da moșia la cutare grecotei ori evrei cu avere și chezeșie, că acum își află destulă chezeșie în întovărășirea țărănească!

Așa că s'ar putea zice, că arma tovarășiiilor economice e, care a adus biruința țărănilor români din Țară, și e pîrghia cu ajutorul căreia au pornit a să ridica și ei spre mai bine.

Fie pânea cît de rea...

— Grozavele suferințe a unor Români din Dobrogea, amăgiți în Manciuaria. —

Sunt așa de mulți încă aceia, cari cred că mergînd prin țări străine, pe unde îi chiamă fel și fel de agenți ce le umplu capul cu făgăduințe frumos sunătoare, — pe acolo vor găsi rîuri de lapte și de miere. — cînd colo găsesc amară fierel...

Așa mai nou s'au pornit agenți să atragă lumea de rînd, pe cei mai nepricepuți oameni din popoarele feluritelor țări, nu numai spre America, ci și spre — Manciuaria rusească, colo între China și Iaponia. Agenți rusești au cutreerat printre Români din Basarabia, îndemnîndu-i să plece spre noul loc al făgăduințelor, apoi au trecut în România și prin Dobrogea și au atras pe care i-au putut.

Istoria unor Români de aceștia rătăciți și apoi întorși napoi în o stare jalnică, o găsim descrisă în o foaie din România. Iaca ce spune:

Bieții rătăciți.

Ca un slab răsnet au ajuns și până la urechile noastre știri despre suferințele pe cari le au avut de îndurat un număr de săteni români din Dobrogea pe cari

încrederea în cuvintele înșelătoare ale unor agenți interesați, i-au făcut să-și părăsască vetrele și să meargă tocmai în răsăritul depărtat, în Manciuaria.

Au vrut bieții oameni să și făurească o soarte mai bună, uitînd zicătoarea: „Fie pânea cît de rea, tot mai bine 'n țara mea“.

Zilele trecute s'au întors în țară, — dar în ce stare amară!, — cîți-va din acei nenorociți. Un funcționar harnic și inteligent, aflînd de sosirea bieților oameni, a crezut cu drept cuvînt de datorie să facă o amănunțită întreaare asupra împrejurărilor de traiu ale acestor nenorociți.

Dsa a aflat astfel lucru grozav. Oamenii au spus că au fost duși cu neveste, cu copii, săptămîni întregi pe drumuri de fer, au fost ținuți tot cu săptămînilor prin orașe, până să ajungă la pămîntul făgăduinței. Acolo nu li-s'a dat cum li-s'a făgăduise, pămînt de hrană și bani cu împrumut ca să-și poată așeza gospodăriile. Locurile erau băltoase, nepotrivite pentru plugărie, și nici cu pescuitul nu s'au putut hrăni nenorociții.

Au încercat bieții oameni să-și câștige traiul, dar n'au putut ținea pept cu prețurile Chinezilor, oameni de alt soi cari neavînd familii, să mulțumeau cu câștigul puțin de abia 50 de bani pe zi.

Dar nu era destul afit. În orașul în care au fost duși nu puteau trăi și din alte pricini. Anume de murdărie și de lipsă de stăpînire. Cînd vre-unul din locuitorii acestor ținuturi părăsite de Dzeu să plîngea contra unui furt ori altă vină, de-regătorii cînd cercetau cazul, începeau prin a da o bătaie zdravănă celui ce să plînsese, apoi s'aplica pedeapsa celui vinovat.

Blestemau nenorociții ceasul cînd și-au părăsit țara și spuneau că o să istorisească tuturor ce au pătîit, pentru-ca alții „să nu-și mai facă păcate cu copiii lor, și o să spuie chiar și morților în mormînt“.

Și-au vîndut oamenii și hainele de purtare, pernele și altele, ca să se poată întoarce, zdrențuiți, slabi, zăpăciți de atîta zdruccin și vreme pierdută, — și să caute a-și reîntemeia gospodăriile aci la ei acasă.

Două jertfe nouă ale zborului.

Săptămîna trecută zborul cu mașina a făcut alte două jertfe în persoana zburătorilor Alexandru Laffont și Mariano Pola.

Întîiul era zburător prim la aerodromul Mourmelon-le-Grand al soc. «Antoinette». Voind cu orice preț să câștige marele premiu al Automobil-clubului francez pentru zborul de întrecere dela Paris la Bruxelles și înapoi, Lafont s'a învoit cu tînarul bogătaș spaniol Mariano Pola, ca să-l împrumute mașina sa vestită de bună, și acela i-a dat-o cu legăturala de a fi luat ca soț de zbor.

La început mașina a mers de minune și nimic nu lăsa să se întravadă jalnicul sfîrșit. Pe calea Issy la Paris însă, în clipa cînd mașina trecuse de linia hangarelor, una din arpele mașinei căzu par'că obosită de zbor, și într'o clipă mașina se

prăbuși la pămînt omorînd pe cei doi zburători!

Jalea iscată de această fulgerătoare nenorocire a fost nelnchipuit de mare!

Laffont lasă în urma lui o logodnică nemângaiată, căreia la plecare îi spusese că nu va fi nevoite de telegrame de înștiințare, că doar se va întoarce foarte repede biruitor, — fără să prezintă ce sfîrșit îl pîndea.

Dar nu sunt acestea întliele și nu vor fi nici cele din urmă jertfe ale plăcerii de a zbura cu mașina!

Literatură

Gh. Coșbuc: „Fire de tort“.

Neîntrecutul poveștilor: Gheorghe Coșbuc, care, cum am arătat în numerii trecuți ai foii noastre, a ridicat nemuritor monument vitejiei românești din războiul din anii 1877—78 prin cele două scrieri ale sale „Răsboiul nostru pentru neatîrnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“, — e mai ales un măestru neîntrecut al versului, al poeziei. Niciodată mai înainte de el, și după el, nu s'au scris poezii așa de strîns legate de viața poporului nostru dela țară, și într'o limbă mai dulce și mai dulce și mai firească poporală!

Aceasta a îndreptățit pe Gheorghe Dobrogeanu, un alt învățat scriitor al neamului nostru, ca să numească pe Coșbuc: *poetul țărănimii noastre!* Și cu drept cuvînt! Poezia lui Gheorghe Coșbuc, e reoglîndirea firească a vieții poporului nostru și cetindu-o, nu dibuim prin lumi necunoscute, ci par'că stăm la taifas cu cutare frate de-al nostru dela țară, ori cîntăm și hăulim în rînd cu feciorii sateilor noastre dragi. Întîlnim în frumoasa poezie alui Coșbuc o lume întregă, frumoasă, firească, și sănătoasă: *lumea românească dela țară*, cu toate bucuriile și seninătățile ei!

Zugrăvirea măiastră a icoanelor dela țară te nviorează, îți înalță sufletul și-ți place! Atît de mult îți place, în cît nu ai mai lăsa cartea din mână! Poetul duce lin pe această cărare a frumosului, și cînd și sufletul lui e mai plin de jale, te 'nduioșează și pe tine, arătîndu-ți viața de țăran român și punîndu-ți în gură următoarele cuvinte, adresate copilei sufletului nostru, minunatei *Doine*:

„Ai tăi suntem! Streinii
„Te-ar perde, de-ar putea,
„Dar cînd te-am perde, Doine,
„Ai cui am rămînea?
„Să nu ne lași, iubito,
„De dragul tău trăim:
„Săraci suntem cu toții,
„Săraci, dar te iubim!
„Rămii, că ne ești doamnă,
„Și lege-i al tău glas,
„Învață-ne să plîngem,
„C'atît ne-a mai rămas!

Volumul de poezii: *Fire de tort* alui *Gheorghe Coșbuc*, costă 2 cor. 70 fil. cu postă cu tot, și se poate căpăta dela „*Librăria Națională*“ S. Bornemisa, din Orăștie, trimițînd înainte banii pentru el. Abonații „*Libertății*“ pot trimite banii deodată cu banii pentru foi, pe același mandat (boletă de postă), și administrația foii trece banii la *Librărie*.

Ce nu pot cuprinde sufletele noastre mici...

Ne-a venit zilele astea în redacție un frate țaran, om de frunte în o comună iară de frunte din părțile Orăștiei, și ni-s'a plins, că în satul lor e febre mare și scîrbă între Români, pentru treaba cu școala românească.

Supărarea vine, bine înțeles, din faptul, că în comună frații nostri Români sunt de două credințe bisericesti: uniți și neuniți. Cei din urmă sunt mai număroși, de trei ori cît ceilalți, ori și mai mult, și școala de azi din comună e gr.-orientală, ca a confesiunii celei mai tari, iar gr.-cat. își dau copiii aci și ei, fără nici o greutate ori împedecare ori asuprire.

E însă acum vorbă să se facă școala mai mare, cu 4 învățători, în loc de 2, că comuna a cîștigat din vindere de păduri niște bani cu cari ar ajuta biserica în nizuința sa de a mări altarul cultural pe sama tinerimei comunei.

În loc însă, ca oamenii să se bucure că le-a dat Dumnezeu noroc la comună, — s'a pornit zizania între ei, s'a ridicat șerpele urei confesionale și și-a scos limbile sîsăitoare, și mușcă în inimi de frați și țî-i face verzi de ură, de minie, încît bunu-i Dumnezeu de nu-și doresc și moarte unii altora!

Am văzut pe fratele țaran ce ne-a venit, așa de năcăjit, și în sufletul lui să resfrîngea starea sufletească a întregului sat, — încît ne-am făcut durere de cap cu încercarea zadarnică de a-l liniști și a trimite prin el liniște și celorlalți frați din comuna lui. „Că — zicea, — iaca noi cei mulți am hotărît în reprezentanță (sfatul) comunal să dăm ajutor bisericeii a-și mări școala, ci face din ea o școală modernă, de fală, și le-am dat și lor drept a da unul din cei patru învățători, — și totuși cei 3 membri ai lor din sfat, au apelat hotărîrea noastră la sfatul strein dela comitat, cerînd să ne împedecă a mîntui școala noastră veche, că ei mai bine vreau școală comunală, în care n'om mai fi noi stăpîni.

Nu vom cerca să cercetăm azi, la zi așa de sfîntă, și cînd ne rugăm lui Dumnezeu să ne învrednicească de pace în suflete, — cine e vina la această stare orbită de patimi în comuna din vorbă.

Un lucru e adevărat. Mulți oameni de-ai nostri, și țărani

și cărturari, nu pot înțelege, ce lucru de laudă înaintea lui Dumnezeu și a neamului ar face ei, cînd nu s'ar mai uita la micile și neînsemnatele și triste deosebiri dintre bisericile noastre, ci și-ar ține a privirea ațintită numai pe steaua lucitoare a neamului, și să nu le pese de școala aceea unită ori neunită, să se bucure dela Dumnezeu că e românească, și să se prefacă fiecare în un luptător cruciat pentru susținerea ei, pentru mîntuirea ei!

Iar dacă într'un loc, ca și în comuna din vorbă, confesiunea cea mai tare, a mers așa de departe cu călcarea pe inimă, că să învoeste să fie unul din cei 4 învățători, gr.-catolic, — apoi aci am fi pe cale a putea saluta un lucru așa de frumos, cum nicăiri aiurea Români n'au știut să facă!

De ce conducătorii, paznicii, păstorii, celor două confesiuni, nu să silesc a căuta mai departe punctele de apropiere, de atingere, de înțelegere, ca să ducă lucrul la frumoasă îndeplinire, și de ce caută par'că mai bucurosi punctele ce pot isca cearta, micile bombe, cari atinse cu lipsă de tact, iau repede foc, să sparg, explodează, zdrobind tot în jurul lor și zădărnîcînd ori-ce apropiere de intrupare a prea frumosului fapt?

Demult tot așteptăm să putem vesti lumii românești că în o comună din aceste părți, frații Români s'au știut ridica pe cel mai înalt punct sănătos de vedere național, și și-au dat mai frumos ca ori-unde mîna în lupta pentru un altar de cultură română, — oare să nu ne lase Dumnezeu să avem parte de această bucurie?

Dragi frați Români! E cea mai mare orbire a mai duce sfășieri pe coarda de unit și neunit! Vă stă așa de aproape norocul a vă arăta lumii înțelepți.

Nu-l scăpați!, vă rugăm! Călcați-vă pe inimă; chernați la sfatul vostru și pe alți frați luminați, și rugați pe Dumnezeu să verse în toate inimile voastre duhul cel de „pace și bună învoire“, — și faceți-ne tuturor bucuria să vedem, că macar într'un loc Dumnezeu a ascultat rugăciunile noastre și a apropiat inimile fraților cu pace deolaltă.

Pastorala

P. S. S. Episcopului Cristea

Cea dintîi pastorală a P. S. Sale episcopului Dr. Miron Cristea s-a trimis credincioșilor zilele trecute ca solie de Crăciun a arhierului păstoritor către turma credincioșilor sei.

Iacă citeva părți din prea frumoasa scrisoare pastorală.

»Peste 19 veacuri s'au strecurat în noianul vecinicii — zice P. S. Sa — dela nașterea lui Christos. Desul de dese sunt prilejurile, la cari ni-se reamintesc învățăturile lui și ale sfinților Lui apostoli, ucenici și urmași.

În deosebi noi Români dintre toate popoarele lumii ne numărăm între cei mai vechi creștini, căci noi, urmașii vechilor Romani, — amestecați cu Daci — ne-am pomenit deodată Români și creștini! Deci ar trebui, ca mai mult ca și alții să fim pătrunși de adevărul poveștelor creștinești, de măduva învățăturilor lui Christos, care este iubirea creștinească, pe urma căreia trebuie să răsără pacea și bunăînțelegerea. Sf. Ioan zice în l-a scrisoare (IV. 9—11): »Într'aceea stă iubirea, nu că noi am iubit pe Dumnezeu, ci că El ne-a iubit pe noi, și a trimis pe Fiul său spre împăcare pentru păcatele noastre«. »Iubiților! Dacă ne-a iubit pe noi Dumnezeu, și noi trebuie să ne iubim unul pe altul«.

Cu toate acestea, cu durere trebuie să vedem, că în foarte multe comune de-ale noastre, nu numai că nu este pace și înțelegere între oameni, ci adeseori nu găsești acolo nici cea mai neînsemnată umbră de dragoste creștinească. Poporul în multe locuri e sfășiat, împărțiat, împărțit în tabere, îndușmănite una cu alta până la cuțite.

Și de ce? Pentru că fiecare vrea să fie mare și tare, pentru că nu ne știm supune unul altuia voința, și cu toți laolaltă binelui obștesc, spre care trebuie să țintim, lăsînd de multe ori la o parte treburile noastre deosebite și vînarea numai după interesul nostru osebit. Mulți așa gîndesc, că numai ei să trăiască, numai ei să iasă totdeauna deasupra; de ceilalți ce le pasă? Mulți se călăuzesc în pornirile și fapăturile lor numai de vorba necreștinească «interesul poartă fesul», iară nu de poveștele creștinești: ca să fim iertători unii altora, să fim îngăduitori unii față de alții, să avem în vedere nu pururea numai binele nostru, ci și al altora, să nu rîvnim toți de a fi mari și tari, asuprînd pe cei mai slabi, ci să ne aducem aminte de vorba scripturii, că cel mai mare trebuie să caute a fi slugă tuturor.

Această poruncă a scripturii o vom putea implini, numai dacă vom avea întru noi dragostea creștinească, căci dragostea toate le iartă, dragostea nu pizmăște, ci vrea binele tuturor.

Astfel purcezdînd cu toții, praznicul Crăciunului și toate celelalte cu adevărat vor fi praznice de bucurie, așteptate cu dor din partea tuturor. Atunci nu se vor uita unii cu ochii răi la ceilalți, ci pacea și bunăînțelegerea se va sălășli între noi.

Și de această pace și înțelegere avem mare lipsă, căci fără ele nu este înaintare, nu este spor în cele bune și de folos. Și cum noi Români suntem în multe privințe mai rămași înapoi decît alții, avem lipsă să fim mai mult pătrunși de adevărul celor de mai sus, și de primirea sfatului, ce vi-l dau din inimă.

Dee Dumnezeu Sfîntul ca solia de pace a P. S. Sale se găsească răsunset în toate sufletele și să trezească în adevăr dorul după multdorita — pace și frățiel

Correspondență.

Dumitra, Dec. 1910.

Onor. Redacțiune!

Mă simt dator a aduce și pe calea aceasta mulțumite credincioșilor mele din parohia Dumitra, pentru frumosul dar cu care m'au cinstit.

Anume s'au înțeles credincioșele mele, în frunte cu dsoara Maria Dreghiciu, să țese o haină bisericască. Model au văzut la expoziția Atelierului din Orăștie, cînd cu adunarea Fondului de teatru în Alba-Iulia.

După multă și migăloasă muncă, acum pe Crăciun au isprăvit cu țesutul, iar croitura și cusutul s'a făcut în Atelierul de ornate bisericesti din Blaj.

Au făcut credincioșele mele un lucru foarte frumos. În urzeală de bumbac în două ite, au bătut tot bumbac ales în „pene cu opt picioare“, învîstrate cu mici stelute în sîrmă de aur. Un lucru foarte migălos, dar trainic și frumos.

Mă gîndesc, că dacă și pe-alcurea ar face tot așa Românele noastre, cite parale s'ar cruța din cele cari să dau agenților de pe la Gherla pentru mărfuri ce în citeva luni să destremă și să duc ca gunoiu. Și ce podoabe frumoase și românești am avea în bisericuțele noastre, ca dovezi a hărnicii și dibăciei țărancei noastre!

Cu prilegiul adunărilor de cerc ale Asociațiunii nu s'ar putea face expoziții, unde țăranele să vadă modele de-acestea? Sau frații preoți n'ar putea pe altă cale să-și cîștige modele, pe care numai odată să le vadă Româncea noastră, nu-i mai scapă până n'o face. Eu trimit bucurosi modele ori-cui. Ce avînt frumos s'ar da industriei casnice și ce mîndrie s'ar stîrni în femeile noastre!

Femeile noastre inteligente n'ar putea face toate ca dsoara Maria Dreghiciu? Ar cîștiga atîta vază și dragoste înaintea țărancelor noastre!

4 foi cu 6 coroane

nu să pot căpăta decât dela Orăștie!

Numai la Orăștie ies, ținându-se de-olaltă 4 foi românești, scrise anume pentru popor, foile:

„LIBERTATEA“,
„FOAIA INTERESANTĂ“,
„TOVĂRĂȘIA“ și
„BOBĂRNACI“

— Toate aceste foi sunt așa scrise ca să fie înțelese și de cel din urmă țaran și potrivite cu priceperea lui! Vorbele înalte, domnești, sunt încunjurate ori tilcuite și pe înțelesul poporului.

„*Libertatea*“ aduce știri din viața politică națională, întâmplări de printre Români de pretutindeni, și știri din lumea mare, pilde luminate din viața altor popoare.

„*Foia Interesantă*“ spicuește ce află mai frumos și bun de ctit pentru popor prin foi literare și prin cărți: poezii, nuvele, glume, poezii populare și pagini alese din trecutul neamului.

„*Tovărășia*“ aduce sfaturi economice de tot felul și îndrumări pentru înflăcărea de tovărășii economice pe satele noastre, pentru înaintarea oamenilor în bunăstare. — Știrile dela „*Reuniunea proprietarilor de vite*“ care asigură pe economi *contra pagubelor în vite*, numai în „*Tovărășia*“ le puteți afla acurate!

„*Bobărnaci*“ sunt foaie de glume și de petrecere! Cea mai bună oai de acest fel.

Prețul foilor noastre pe anul viitor e următorul:

„LIBERTATEA“ cu toate trei adausele sale: să dă pe un an cu 10 (zece) coroane.

Pentru America 3 dollari.

— Cetitorilor nostri țărani, economi, le facem însă și pe viitor preț scăzut: lor le dăm cu numai 6 cor. pe an, toate 4 folle!

— Iar cel-ce abonează pe o singură adresă, sub o legătură, dela 5 rinduri de foi în sus (5 abonamente, ori mai multe), le capătă cu *numai 5 coroane* rindul de foi. Pentru 5 rinduri de foi, în loc de 30 coroane, va da numai 25 coroane pe anul întreg.

— Acei dintre cetitorii nostri țărani, cari nu ar dori a avea și noua foaie „*Bobărnaci*“, nu sunt siliți a o abona și pe ea. Aceia vor trimite ca și în trecut 5 cor. și vor primi celelalte 3 foi numai.

Cei-ce vreau să aibă mai multe „*Foi Interesante*“ decât „*Libertății*“, să trimită de fiecare „*Foie Inter.*“ ce vrea mai mult, încă cîte 1 cor. peste prețul „*Libertății*“.

— Tot așa cei-ce vreau să aibă mai mulți „*Bobărnaci*“, să trimită cîte 1 cor. de fiecare „*Bobărnac*“ ce cere mai mult peste prețul celorlalte foi.

— Rugăm cetiți aceste vestiri tuturor știutorilor de carte din comună și le arătați cele 4 foi ce ați primit.

Nu știe nime cîtă hărnicie și dibăcie are țărana română. Trebuie numai stîrnite prin indemnuri și însuflețire.

Până cînd voiu putea trimite o fotografie a femeilor cari au țesut la aceasta haină, precum și chipul hainei, le aduc pe calea aceasta mulțumita la toate. Unele au țesut 3 zile, altele 2 zile, altele o zi, — ca mîna tuturor să lase urme pe darul frumos și sfînt ce făceau, — iar dșoara Dregheci le supraveghia și călăuzea lucrarea.

Toată lauda pentru creștinescul și românescul lor dar.

Aurel Marcu, preot gr.-c.

Din străinătate.

In împărăția turcească

În părțile ei din Azia, sunt răscoale în mai multe puncte. Seminția Drnzilor s'a răscolat și deși armatele turcești trimise asupra lor, i-au biruit pe aceia în cîteva încercări, — știrile mai nouă din Jaffa și Beyruth spun, că guvernul turcesc tare să înșală dacă crede că cu

armata ce o are acolo, va putea înfrînge pe răsculați!

Va fi încă acolo crîncene vărșări de sînge!

In Portugalia, altă revoluție?

Încercata țărișoară Portugalia, caria abia de cîteva luni și-a alungat Regele, — pare a fi în ajun de alte zile grele.

Oamenii nemulțumiți cu noua stăpînire să vede că s'au sporit și au prins curagiu și ar fi pregătind o contra-revoluție, care să răstoarne guvernul republican de azi și să aducă iar în fruntea țării un cap încoronat.

La sffrîitul săptămînii trecute s'a lătit știrea, că și în armată și între cetățeni se simte o viuă nemulțumire și mișcare, ce ar avea de gînd răsturnarea noii domnii. Să aștepta arestarea mai multor ofițeri și civili, bănuți a fi părtași și îndemnători pornirii nouă.

— Un ziar italian spune, că guvernul Spaniei (vecina Portugaliei) adună armate spre hotarele Portugalze, și de va vedea că să face o mișcare serioasă și mica țară va fi învălită în flăcările revoluției, va intra cu armatele sale în ea spre

a face pace! Intrarea Spaniolilor ar fi însă nepriincioasă republicei.

— Ambasadorul grecesc la Lisabona, a cerut guvernului său trimiteră de grabă a unei corăbii de războiu la țărmii Portugaliei, — pentru a putea primi sub scut pe Grecii petrecători acolo, la caz de primejdie.

Mai nou știrile acestea s'au desmintit, dar lumea știe că astfel de desmintiri vin totdeauna după înțiele descoperiri de lucruri neplăcute unui stat. Peste cîva timp apoi vin faptele și dau pecetea adevărului.

NOUȚĂȚI

Sărbători vesele și fericite dorim tuturor abonaților și sprijinitorilor foilor noastre!

Concertul unui orb. Vestisem în numărul trecut, că un tiner orb, fost elev la azilul pentru orbi zis „*Vatra Luminoasă*“ din București, va da un concert în prînzitorul dela hot. Central. Concertul a avut loc. Tinerul T. Vasiliu, ardelean din părțile Sibiului, abia de 17 ani, după ce a stat abia 3 ani în azilul „*Vatra Luminoasă*“, — a pus în uimire numărul public care umplea sala! A cîntat din violină, din ocarină, din pian, din mandolină și din harmonică, cu atîta dibăcie, că tot publicul a rămas mirat și peste măsură încîntat de producția lui! Că dacă din un singur instrument ar fi făcut un orb în timp de 3 ani atîta spor, ar fi peste cap de mult, dar el a putut învăța 5 instrumente, pe toate mînuindu-le admirabil. După fiecare punct publicul îl aplauda, nevrînd să înceteze, și îl silea să mai cînte, și totdeauna cînta ceva nou și nou! În deosebi a plăcut mandolina.

Il recomandăm cu căldură obștei române. E un tiner inteligent, simpatic și modest.

Pe unde mai merge să concerteze, să fie primit cu bine de toți Români.

Serata III, cea din urmă aranjată de despărțămîntul Orăștie al Asociațiunii, s'a ținut Duminecă în sala casinei meseriașilor. Public ales și mult și de data asta.

Dna Maria Corvin a cîntat cu măestrie drăguța piesă „*Scena pastorală*“ de Elinescu și o *Abrudeană* de T. Brediceanu. Fiind mult aplaudată, a cîntat înc'o piesă populară.

Dulce și cu putere a cîntat iar dșoara Marioara Vasilca acompaniată de dna Corvin. Melodiosa „*Ultimă dorință*“ de Șorban a plăcut mult și dșoara a trebuit s'o repeteze la stăruința publicului.

Dșoara Zina Baicu a cîntat frumos la pian o piesă de Hess, și a acompaniat oșteva cîntări la violină a dlui T. Vulpe. A fost răsplătită cu bogate aplause.

Declamarea poeziei „*Satira III*“ de Eminescu prin dl T. Vulpe a

reușit slab, căci să vede că n'a avut timp destul s'o studieze pentru declamațiune greaua și puternica poezie. A suferit exprimarea corectă, n'a fost considerat ritmul și undulațiunea versului, nici metrul, pe alocurea nici rima. Iar scoaterea în frumos relief a luptei între taberile sultanului înghimfat și între ale lui Mircea, cel-ce-și apără „*nevoile și neamul*“ cu o bravură ca 'n povești și descrisă de Eminescu în chip admirabil, — i-a scăpat cu totul prin fuga prea repede, recitată, acuși neînțeleasă. Sperăm că altădată dl Vulpe ne va putea dovedi că știe și poate să declame mult mai cu noroc ca de data asta. Au plăcut însă publicului de față niște versuri de dragoste cetite de dl Vulpe și scrise tot de dsa, înclt, la stăruințele aplauselor a repetat cîtă-tăia.

Cîntarea la vioară a dlui Vulpe s'a părut asemenea nu destul preparată. Altfel n'ajungea în situația ca acompaniarea pianului să conducă și dsa să acompanieze cu violina.

Punct nou și foarte plăcut tuturor celor de față a fost: dizertația liberă a dlui Gavriil Todiciă (Geoagiu) din știința astronomiei. Dsa a făcut numai o introducere a publicului în lumea prin care dorește să-l poarte în seratele viitoare, dar a făcut-o în chip așa de firesc, plăcut tuturor, simplu și clar, că publicul îi făcea dese intreruperi și lua parte prin întrebări la interesantele dsale desvăliiri. Tutturor le-a părut rău că a vorbit abia 20 minute, pe cînd ar fi fost ascultat cu drag și îndoit atîta timp.

Dl Baicu, în lipsa directorului Despărțămîntului, a închis șirul acesta al seratelor, mulțumind diletanților pentru osteneala lor și publicului pentru participare.

De vrei să ai

4 foi cu numai 5 cor.

pe un an întreg: caută de te ortăcește cu cel puțin alți 4 cetitori din comună, și cereți să vă vină foile noastre pentru toți 5 inși pe o singură adresă pe a unuia din cari v'ați ortăcit, și atunci fiecare plătește în loc de 6 cor. pe an, (sau 3 cor. pe jumătate de an) numai 5 cor. pe an (sau 2'50 pe jumătate de an).

Acela însă, pe a cărui nume să cer foile, are să adune banii și dela ceilalți ortaci, și să-i trimită încoace, căci noi socoteală numai cu el ne facem. El capătă, în un pachetel, toate foile, și pentru sine și pentru ortacii săi, și aceia dela el au să și-le ducă în fiecare săptămînă. — Fără bani nainte trimiși, bine înțeles, nu să trimitem nimănu.

Cel mai bun fel de abonare

— este însă fără îndolală acela de a-și abona foile fiecare om pentru sine, să-i meargă cu adresă scrisă pe numele lui. Atunci și-le duce acasă măciucașul satului (în orașe postarul regulat) și nu ai de trimis tu după ele prin la vecini. Cel-ce însă vreau să cruțe 1 crucer la săptămînă, — le pot abona în chipul descris mai sus, în ortăcie.

Petrececi.

Concettul pedagogilor dela Sibiliu anunțat de noi în numărul trecut, — va avea loc la Orăștie a doua zi de Crăciun, în sala „Transsylvania“ după un ales și bogat program.

Atragem de nou luarea aminte a onoratului public din loc și jur asupra lui, rugându-l a lua parte.

— Curatoratul bisericii gr.-cat. române din Teiuș, invită la Petrecerea ce se va ținea Duminecă a 2 a zi de Crăciun în sala otelului „Leul“ în favorul bisericii gr.-cat. din Teiuș.

— Producțiune declamatorică-teatrală, se va ținea a 2-a zi de Crăciun, în edificiul școlii române gr.-cat din Șard.

— Despărțământul Abrud al „Fondului de teatru român“, invită la Producțiunea teatrală împreună cu joc, care să va ținea a doua zi de Crăciun în sala otelului „Detunata“.

— „Reuniunea română de cîntări din Hațeg“, invită la Producțiunea teatrală ce se va aranja a doua zi de Crăciun, în sala cea mare a hotetului „Mielul de aur“ din loc. Venitul curat este destinat pentru „Atelierul de țesătorie din Orăștie“.

In anul trecut

foile noastre erau în fiecare Joi de 12 pagine (fețe): 8 ale »Libertății« și 4 ale »Foil Interesante«, iar tot la 2 săptămîni erau de 16 pagini, cînd venea și »Tovărășia«.

În anul viitor (1911) foile noastre vor fi în fiecare săptămîină de cîte 16 pagini, căci »Libertatea« cu »Foaia Interesantă« ies regulat în toată săptămîina, iar »Tovărășia« și »Bobîrnacii« tot la 2 săptămîni, și noi i-om cumpeni așa, că celor două foi regulate, într'o săptămîină să se adaugă »Tovărășia«, într'una »Bobîrnacii«, — și așa abonații să capete totdeauna cîte 3 foi, iar la zile mari, la Paști și Crăciun, să le meargă toate patru deodată, cum le-ați primit și acum.

Abonații nici unor foi nu vor avea astfel, material de cetit mai mult, mai felurit, mai ales și mai de folos, ca abonații acestor 4 foil dela Orăștie.

Mulțumită și recunoștință din inimi aducem generosului binefăcător Vasile de Stroescu pentru nobilul dar de 200 coroane, trimis bisericii noastre pentru zidirea școlii confesionale. Să merităm aceasta gingașă atențiune!

Măgura, 20 Decembrie 1910.

Candiu Suciu, Const. Paul, preot gr.-or. episcop.

Ministru român, dus la poliție. Din București vine știrea că ministrul de justiție Stelian a alergat în o zi de curînd pe strădele Bucureștiului în automobil cu o repeziune neiertată.

Un vardist a oprit automobilul și a dus pe don ministru la poliție, unde s'a luat cu dsa protocol și a fost pedepsit ca ori-care alt cetățean ce ar fi făcut greșala de a merge mai repede decît e iertat de rînduile orașului.

În România de așa ceva nici nu să miră nimenea. Acolo și mi-

nistrul să pleacă legii, ba el însuși cere ca, din respect pentru legile țării, să fie și el pedepsit ca ori-care dacă a greșit ceva.

La noi în Ungaria? Of! Să cuteze un polițist să se apropie de un — solgăbirău, nu de un ministru, că-i dă cu pumnul în nas și îl incuie el pe polițist!...

Foc în Orăștie am avut în presara de Anu-nou apusean. A ars șura economului Ios. Totoi în strada Romosului. Fiind asigurat, paguba i-se întoarce dela bancă.

Cununile. Dl Vasile Florea, ales preot în Nojag, și dsoara Eleonora Glodean, fiica părintelui Glodean diu Ardeu, vestesc sărbarea cununiei lor, care va avea loc a treia zi de Crăciun în biserica gr.-or. din Ardeu. Dorim toată fericirea.

Mare bine

face azi deșteptării poporului nostru, cel-ce trezește și răspîndește în tineretului dragostea de cetit! Mai ușor o poți face asta, îndemnînd pe zeci de flăcăi și fete din sat, să-și aboneze foi de petrecere, ca »Foaia Interesantă« și »Bobîrnacii«, cari fiecare să capătă pentru numai 1 cor. pe an.

Ci fiindcă aceste foi, ele singure, cîte una, nu să pot trimite, — acei cari aveți »Libertatea«, adunați dela tineri cîte 1 cor. și cereți să se adaugă la »Libertatea« dvoastră peste cea a dvoastră, încă 1 ori 2 ori 3 »Foi Interesante« sau »Bobîrnacii«, trimișînd de fiecare cîte 1 cor. peste prețul foilor proprii.

Prin cetirea acestor foi anume întocmite pentru popor, tineretul va îndrăgi cetitul românesc și dela ele va trece el mai tîrziu și la celelalte foi scrise pentru oameni mari: »Libertatea« și »Tovărășia«.

Iar cel-ce întru aceasta stăruie și povățuiește tinerimea satelor noastre — face cel mai cuminte lucru ce ni-l cere vremea de azi!

„Luceafărul“ bine îngrijita revistă pentru cultură, literatură și artă, apare de aci încolo în formă nouă: Pîn'aci aducea numai ilustrațiuni în text, acum începe a aduce cîte un frumos tablou în colorii, iar la urmă aduce și un a daus muzical: cîte-o piesă muzicală de-a compozitorilor români de frunte, dînd și chipul compozitorului și schiță din viața și lucrarea lui. Cu cel dintîi a daus muzical al seu, „Luceafărul“ a ținut să aducă un vrednic prinos de stimă celui mai ales între compozitorii noștri ardeleni, dlui G. Dima, publicînd o nouă compoziție a dsale: „Să bate miezul nopții“, cuvinte de Eminescu, muzică pentru voce și pian de Dima. E o piesă mică nepublicată de distinsul compozitor.

Încolo, același material literar ales și frumos, din pene de scriitori cu bun nume, ca Agribiceanu, Soricu, Maria Cunțan, Alice Călugăru, I. Borcea, P. Pădure și alții.

Recomandăm familiilor această revistă bună.

Prețul, în noua ei formă: pe an 16 cor. ediția de lux 24 cor.

Preoți, învățători, studenți, o capătă cu 12 cor.

— **Ne face o mare ușurare acel abonent, care la trimiterea banilor pentru foi, înseamnă pe cupon (locul de scris la stînga pe boleta de trimis banii) numărul tipărit pe fașia sub care îi vine foaia.**

La „**Librăria Națională**“ din Orăștie a sosit nou transport de cărți, dintre cari ținem să amintim următoarele:

Agribiceanu: Două iubiri . . . cor. 2—
In clasa cultă . . . 180
Povestea lui Mihai Viteazul . . . 015
„Calendarul Național“ . . . 040
„Calendarul Ligei“ culturale . . . 075
„Calendar“ cu litere vechi . . . 050

— Cel mai nou număr al revistei „**Luceafărul**“ tipărit foarte frumos — prețul 1 cor.

— Tot aici se află spre vînzare și Calendar-cnale de părete, un exemplar 20 fileri.

— **La comandă să se trimită pentru postă 10—30 fileri deosebit!**

Bughilarul pierdut...

(Din blăstămățiile orașelor mari).

Un director de teatru din Londra a avut zilele trecute o interesantă pățanie cu o cocoană tineră și frumoasă.

Era după o reprezentație. El sta în tinda teatrului și, dat în vorbe vesele cu un prețin, iară director de teatru la alt teatru, sta și să uita cum să scurge lumea de prin cele ganguri, venind din rîndurile de sus a logelor (foișoarelor) și mergînd voioasă spre casă, că se jucase o piesă ce le plăcuse.

Iacă de-odată o tineră și frumoasă doamnă, fercheș gătită, să apropie de cassa (locul de vînzare a билетelor) și zăpăcită, incurcată, ca o turturică speriată, spune șoptind și roșindu-să, cassarului:

— Am ajuns în stare tare neplăcută. Am sezut în o loge din rîndul al 2-lea și să vede că mi-am pierdut acolo portmoneul (bughilarul). N'ați fi buni să vă uitați un pic după el?

Cassarul îndată a dat de știre directorului, care venind, a făcut o închinăciune frumoasei femei și i-a zis:

— Într'o clipă, doamnă dragă. Îndată căutăm. Numai nițică răbdare vă rog.

Și directorul a plecat. Soțul seu, celalalt director, cu care sta de vorbă, s'a hotărît să nu-l mai aștepte ci să meargă. Pleacă. Cînd colo pe cine vede în calea sa? Pe frumoasa doamnă cu bughilarul pierdut. Cum a văzut'o i-a zis cu închinăciune și răutate:

— Bună seara, doamnă dragă!

Dar frumoasa doamnă a gălbenuit toată și i-a muțit graiul, a făcut stînga împrejur și s'a cam mai șters!

Nu peste mult vine și directorul de aci, și ortacul seu îi spune, că stimabila doamnă a pățit ieri sară aceeași nenorocire în teatrul lui, și el crezîndu-'o i a dat dela sine 20 coroane ca să poată merge cu automobilul acasă, că spunea că șede departe, departe...

Au dat știre prin telefon la poliție, și de-acolo au aflat, că prea stimata a tras aceeași festă la încă vre-o zece teatre, unde peste tot locul „și-a pierdut bughilarul“ și peste tot locul directorii i-au dat dela ei bani de cheltuială să meargă acasă, fiindcă, sărăcuța de ea, de

așa de departe a venit la laudatul lor teatru...

„Foaia Interesantă“

de pe anii

1907, 1908, 1909 și 1910

o avem legată în volume (cărți de sine). Fiecaze an dă o carte mare, frumoasă, de 200 fețe ori mai mult, cu sute de chipuri, sute de poezii, de nuvele, de schițe, de poezii populare, glume, și altele, — cit să poate de plăcute, ușoare de înțeles pentru ori-ce om din popor. Lucrări scrise în limbă înaltă literară, neînțeleasă poporului, în aceste foi nu să găsească.

O podoabă prețioasă acestor volume sunt „**Paginile alese**“ din istoria neamului, care arată zilele cele mai frumoase de vitejie, de glorie, ale părinților și moșilor noștri!

Ori care din aceste volume, fiecare cuprinzînd »Foaia Interesantă« de pe cite un an, — legate în table moi, să vînd singuratic, ori 2—3 sau toate patru la un loc.

— **Prețul fiecărui volum de sine e 1 cor. 40 fileri**, trimis franco posta plătită) acasă.

2 volume (ori care) să trimit în pachet de postă franco recomandat, pentru 2 cor. 80 fileri.

3 volume (ori care) să trimit în pachet franco recomandat pentru numai 4 coroane.

Toate 4 volumele să trimit pentru numai 5 coroane.

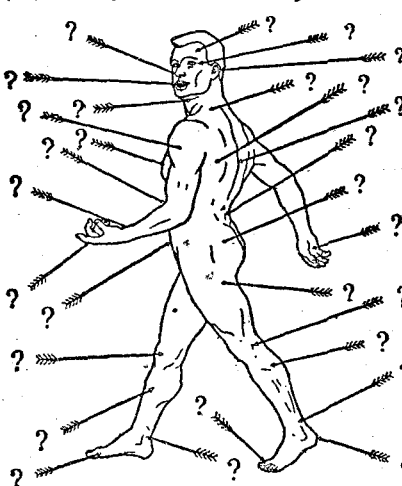
— Pentru America fiecare volum costă 2 cor.

— Fără bani nu să trimit nimănui, nici cu rambursă. Trimiteți banii nainte.

Să pot capăta dela Administrația »Libertatea« din Orăștie, sau dela »Librăria Națională« de aici.

Te săgetează?

(Al dureri?) 12—25

I. Fluidul Elza alui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbie de nervi, junghiuri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă și multe nepomenite aci! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără pereche la răgușală, catar, dureri de piept și gît și morburii din curent ori răceală. devărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco

II. Vestim apoi, că lumca folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgîrciuri, lipsă de poftă, arsuri de ficre, greață, ameteală, rigăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa

Eugen V. Feller, apotecar Stubica, Centrala 119 (comit. Zagrab.)

Nicare cutie veritabilă conține 25 tablete. Pe fiecare tabletă presat în relief aceste două cuvinte

Respinge tablete netede, fără presarea asta, că-s falsificări!

Ți-e dragă sănătatea?
Atunci trebuie să știi că vestitele
PURGO-BAYER
sunt singurele tablete ideale și nestrictoase
(746) oioase de mînat. 16—20

Nicare cutie veritabilă conține 25 tablete. Pe fiecare tabletă presat în relief aceste două cuvinte

Respinge tablete netede, fără presarea asta, că-s falsificări!

A ieșit de sub tipar și să află de vânzare:

„Calendarul Național“ pe 1911.

E fără păreche între Calendarele române dela noi Prin mulțimea chipurilor sale minunate, și cari nu să pot găsi nicăiri aiurea, »Calendarul Național« de pe 1911 e cel mai frumos și mai interesant între toate Calendarele românești — în el aflați:

Vederea orașului Davos, din care marele Vasile de Stroescu a trimis în anul acesta jumătate de milion coroane ca dar pentru ajutorarea culturii române în Ardeal și Ungaria!

Casa în care a locuit V. Stroescu în Davos, și din care a trimis minunatele sale daruri E un palat măreț cu 5 rânduri, care e sfințit și ajuns pentru noi istoric, prin darurile ce din acel palat s'au răvărsat spre noi.

Scrisoarea dlui V. Stroescu către „Libertatea“ când redacția l'a rugat să-i dea fotografiile. Insași scrisoarea e fotografată și așa e dată în Calendar, că fiecare vede slova lui Stroescu, scrisoarea mâinii lui însași! — Vederi din Montreux, etc.

Dela Montreux dl Stroescu a mers la Baden-Baden, în Germania, și acolo și-a luat foarte frumoase fotografii (chipuri) ale bisericei românești din acel oraș atât de departe în lumi streine! E o biserică scumpă zidită de fostul Domn al Moldovei **Mihailachi-Vodă Sturza** de pe la 1844—45. Mulți Români nici n'au mai auzit de ea, decum s'o fi văzut!

Dl Stroescu a avut marea bunătate a descrie însuși pe sama »Calendarului Național« al nostru, acea biserică și a ne trimite atât chipul ei din afară, cât și chipul măreț al iconostasului și al unei statue (monument) din lăuntrul ei. În »Calendarul Național« pe 1911 cetitorii află descrierea făcută de însuși dl Stroescu, a acestei foarte frumoase biserici românești din depărtatul oraș nemțesc.

Tot acel chipul inginerului **Aurel Vlaicu**, cel de care atita să mindrește azi neamul românesc; chipul **mașinei lui de zburat**.

Chipul când Stefan-cel-mare ară cu Polonii prinși în jug locul unde i-a bătut în Codrul Cosminului, făcând o poiană nouă în mijloc de codru, botozată de atunci „**Dumbrava-Roșie**“.

Chipul când capul lui Băthory Principele Ardealului bătut de Mihai-Viteazul, e adus de Săcui năntea lui Mihai pe tîpsie

Prețul calendarului e astan 40 fileri.

La 10 exemplare plătite deplin, să dau două pe de-asupra și să trî franco (posta plătită) acasă!

Cei ce cumpără 15—25 ex. le capătă cu 14 cr. (28 fil.), dela 25 în sus, cu 12 cr. (24 fil.) unul, — trimise franco (posta plătită de noi!).

Admin. „LIBERTATEA“ Orăștie (Szászváros).

Dar de seamă și mulțămită publică. Cu ocasiunea seratei festive din presara S. Andrei, aranjată de corpul nostru învățătoresc la 12 Decembrie n. c. au binevoit a contribui benevol următorii preestimați și preestimate: P. O. D. prootopop Domșa, Tr. Vulpe, Seb. Bornemisa, Cornel Demeter, apotecar, Simeon Vlad, Henegariu I., N. Rațiu și Toma Balaci câte 2 cor.; I. Moța 4 cor. N. Jelmán, Sofia Baicu, Antonia Branga, Eugenia Todor, Maria Fleșeriu, Mar. Racolța, Mar. Ionescu, Dr. Trif, Borza N., N. Dămian, Ion Căstăian jun., Gh. Inișca, Moisa Gastoni, Dăm. Dărlă, Paraschiva Cărpinișan, Boer Ignat, Sofia Pleter, I. Marta, Dumitru Martin, Ioana Cărpinișan, Valeria Nicoara, Dr. S. Moldovan, Căp. Florian, câte 1 cor. Stef. Cotoară, Sal. Brudari, Lina Gheorghean, Maria Nedel, Volumnia Martin, Gavriil Bozdog, Domnica Vaidea, Floarea Romosan, Fica Balșan, Paraschiva Olari, Floarea Boianț, Niță Iagăr, Vasilie Cujerean, Lina Șelari, Ana Ivașc, Ion Zaharie și I. Limbean câte 40 fil., Veturia Jura, Raveca Zămău, Mar. Ivașcu, Simtion Flor., Aur. Stefan, Vuța Căstăian, Sil. Todoresc, N. Pop. Fl. Filimon și I. Adam câte 30 fil., Niță Vaidean, An. Nicoara, Maria Crăciun, Min. Părvan, Mar. Bodea, I. Puian, I. Nicoară, Eva Stîrc, Niță Ciurdăresc, Marin Oltean, Vuța Văidean, Ilie Motea, Pavel Inișcă, Iosif Inișcă, Sal. Cădea, Mar. Postăi, Sof. Șutău, Ios. Boianți, Sliia Muntean, Sav. Homorodean. Ioan Ada-

mesc, N. Florea, Floarea Herța, Lina Șpan, Fiuța Căstăian, Ana Hăiduc, Anis. Buciuman, Sofia Stîrc, Val. Ciurdăresc, Mar. Georgean, Ana Nița, Mar. Oprean, Mar. Crișan, Lina Rus, M. Iosif, Mar. Oltean, Mar. Sărb, Ioana Moisă, Nița Oltean, Vas. Joan și N. N. câte 20 fil., Vas. Romosan 24 fil., Nița Popa 12 fil., Floarea Simu și G. Jagăr câte 10 fileri. Suma totală 73 coroane 6 fileri.

Din această sumă datragându-să spesele de 6 cor. 6 fil. restul s'a administrat fondului bibliotecii școl.

Primească stimații dăruitori și pe această cale cele mai calde mulțămiri.

Orăștie, 14 Decembrie n. 1910.
Constantin Baicu, inv. dir.

Două mori

sunt de vânzare din mână liberă la subscrisul prodietar.

La caz a nu să putea ajunge la tîrg de vânzare, — să dau deocamdată și numai în arîndă!

A se adresa la:
Simion Muntean,
(941) 2—3 Morar în Teiuș (Tövis)

2 calfe de curelar!

află aplicare îndată în curelăria subscrisulului! Să cere să se priceapă la lucru roșu.

Să se adreseze la:
(948) 2—2 **CAROL GRAEF,**
m. curelar în Orăștie (Szászváros),

„MUGURUL“
Insoțire economică comercială, Elisabetopole (Erszébetváros) (Kisküküllő vm.)

!! Altoi de viie !!

Calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochluri de altoit, viță europeană cu rădăcină, — de vânzare la

Insoțirea economică „Mugurul“: Elisabetopole : : comercială : : (Erszébetváros, Kisküküllő vm.)

Material disponibil în altoi peste două (2) milioane!

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă! La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni — **plătire pe 10 ani cu 7%.**

La cerere preț curent și instrucțiune gratis și franco. Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipularea școalei de altoi. (906) 7—12

Prima condiție de reușit este de a folosi material solid!!!
Trimiteti băteți în cursul practic de altoit!

I Replantați-vă viile cu altoi dela firma română!

Casă de vânzare cu crîșmă!

În Orăștie, în un loc din cele mai cercetate, la încrucșare de 4 ulițe, — e de vîndut casa în care e **prăvălie și crîșmă** cu învîrtire foarte aună! Să vinde din mână liberă dela 1. Septembrie 1911 încolo. — Adresa o dă administrația foii. (940) 2—3

VIN! Am circa 40 buți de vin, numai original ardelelesc, și îl vînd, dela 60 litri în sus, cu 26 eruceri (52 fileri) litrul. 3—4

Hans Stephani,
Hotel „Transsylvania“ Orăștie.

THE CAMPBELL

Fabrică de motoare cu renume universal life-rează cele mai bine construite și durabile

MOTOARE și de benzina
LOCOMOBILE gaze și gaz și gaz sugativ.

Lucrarea cea mai perfectă, mai sigură, neconturbată! Prețuri foarte favorabile. Garanție în toată privința!

841 Re prezentant general: 16—26
Victor Korányi Budapest
VI, Liszt Ferenc-tér 9.
Telefon 64—64.

Vinars curat de prune

22—25% cu 60 fileri litra.

Spirit rafinat 96%, cu 2 cor. litra. Vin bun, curat, litra cu 72 fileri; mai bun, 80 fileri; cel mai bun, Risling, cu 1 cor. litra, să capătă la

3—5 **Ábrahám Manó,**
Orăștie, Str. Romoșelului.

Pește sărat

de tot soiul, din magazinele băncei de credit din Brașov, trimite cu posta sau cale ferată cu prețurile cele mai ieftine, primind arvună sau cu rambursă, (899) 8—10

Josef Huttmann, Brașov.

Vanele de bae Stuchlichs.

O van numai 40 cor.
O vană de încălzit numai 24 cor.

Încălzește în 3/4 de oră 150 litri de apă, pentru care îi trebuie cărbuni de lemn numai de 10 fileri. Lungimea fundului vanei 122 cm. : — : Înălțimea de 60 cm. : — :

Comandele să efectueze imediat și să trimit cu rambursă, prin:
Gustav Stuchlich,
Entengasse 17.
Sibiu (Nagyszeben).
(488) Saggasse 15. 25—25

Curelar și șelar!

Aduc la cunoștința onoratului public din Orăștie și jur, că mi-am deschis în **Orăștie**, Drumul țării, în curtea dlui Simion Corvin, atelier (lucrătoare) de

== CURELAR și ȘELAR. ==

Pregătesc **hamuri** și **frîne** dela cele mai fine și de lux, până la cele mai simple! Folosesc numai material prima dela fabrici de renume, așa că frînele și hamurile lucrate de mine, sunt de o trăinicie neîntrecută! — Prețuri cât pot mai ieftine.

Asemenea pregătesc **șezuturi** (ziț-uri) de trăsuri, de lux sau mai simple, după plăcere. Materie primă! Am lucrat șapte ani de zile în Sibiu, Mișcolț, apoi prin Slavonia, Viena, Pesta, Graz, etc. la ateliere de primul rang, cîștigîndu-mi praxă frumoasă!

Țin și lucru gata!
Ioan Coma,
m. curelar și șelar în Orăștie
Drumul țării (caseta Corvin).

(890)

Societatea pe acții

9-14

H O L A N D E Z Ă
 pentru asigurări asupra vieții
 (Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrente)
 în **AMSTERDAM.**

Direcțiunea pentru Ungaria: Budapesta, Palatul propriu,
 „Hollandi udvar“ VIII, Ūhői-ut 4,
 La finea anului 1909 avea sume asigurate peste
358 milioane coroane!

Suma totală a rezervei de premii: 107 mil. 216.324-96 K.
 A plătit asiguraților până acum: 96 mil. 370.016-33 K.

Premiile cele mai ieftine.

Prospecte sau alte deslușiri dau cu plăcere: Direcțiunea pentru Ungaria în
 Budapesta și Reprezentanții Societății din țara întreagă, precum și

Dirigența pentru Ardeal: **Agentura pentru Sebeșul-săsesc**
 (Szászsebes) — și jur:
Fritz Prediger iun. **IOAN PAVEL și HEINRICH SCHUNN,**
 Brașov, Str. neagră 14. **Invățători în Sebeșul-săsesc.**

Rudolf G. Brașșai

atelierul de tâmplărie fin pentru mobile și de măsurit pentru edificii —
 gătește mobile în execuție ar-
 tistică, apoi arangeamente mo-
 derne de locuințe, cancelarii,
 școli, și tot felul de localuri.
 Lucrări de edificii și de
 portale, după stil și cu
 prețuri favorabile. **Planuri și prelinnare**
 de spese, — gratis! **ORĂȘTIE (Szászváros)**
 Strada spitalului nr. 1/a,
 casa proprie. (605) 23—

Noutate!

Lecithin-Cognac-ul

în urma puterii sale hrănitoare, e
 cognac vindecător de prima cali-
 tate, întăritor!

Cognacul-Lecithin are un efect
 minunat la persoane rămase napoi
 în dezvoltare, atât la copii cît și
 la juri, dar mai ales la reconva-
 lescenti (oamenii trecuți peste o
 boală și acum sub intrămare), —
 căci puterea lor scăzută, după scurtă
 întrebuintare a Cognacului-Lecithin,
 le revine cu desăvîrșire, — pentru
 ceea-ce și medicii îl recomandă tare.

(915) Locuri de vînzare: 6-10

— În *Orăștie*: la firma *Jurkovits*. —
 Pentru ținutul *Dobrei*: la firma *Komlósy*
 și la *Frații Musteș*, prăvălii mixte. —
 În *Dicioșmartin*: prăvălia *D. Boild*.

Căsătorie.

O domnișoară de 20 ani, cres-
 cută casnic, foarte harnică și pri-
 cepută, avînd și zestre mai mo-
 destă, în lipsa de cunoștință, caută
 cunoștință pe calea aceasta. Foarte
 potrivită pentru un negustor, me-
 seriaș bun, învățător, ori proprie-
 tar. Adresa o dă administrația foii.
 (932) 3-3

„Város-major Szanatorium“

și
„HYDROTHERAPIE“

26 odăi arangiate cel mai mo-
 dern. Supraveghiere medicală
 permanentă.

Telefon 88-99.

Birou central; stabiliment medical:
Budapest, Ferencz körút 29.
 n. a 8-9; d. a. 3-5.

Director-șef:

Dr. Cosmutza.

(884) 9—

ALTOI DE VIIE AMERICANĂ

splendid dezvoltate, cu rădăcini, soiurile cele mai
 distinse, atât pentru struguri de masă (admirabil ar-
 ticlu de vînzare!), cît și soiuri de
 vin: rizling, mușcateler, etc.

să găsească de vînzare în pepiniera de vițe de viie nobilă dela
DOMENIUL ROMÂNESC
 DIN BOBALNA

lîngă Orăștie, proprietatea dlui **Dr. AUREL VLAD.**

Pentru toamna de față și pentru primăvară, are la îndemână
jumătate de milion altoi, tot soiuri alese!

Deși peronospora a potopit în anul de față pe alocurea școli
 întregi de altoi, la Bobilna, fiind foarte bine grijite, nu le-a făcut
 nici o stricăciune, altoile sunt foarte frumoase și pline de viață!

La cerere, să trimită **Catalogul** cu prețuri și îndrumări practice!

Adresați-Vă cu încredere deplînd la:

„DOMENIUL DIN BOBILNA“

a dlui Dr. A. Vlad: Bâbolna, u. p. Szászváros.

NB. Pentru vitierii din Ardeal e îndeosebi cel mai potrivit izvor
 de cumpărat vițe de viie, fiind vițele din pepinierele dela Bobilna cres-
 cute și deprinse cu clima deluroasă ardelenescă. La șes, frește, și
 prilește cu atât mai ușor. (832) 16—

N. MARGEL orologier, giuvaergiu și opticar
 în **ORĂȘTIE, Piața-mare.**

Recomandă magazinul său **giuvaere de aur și argint**
 bogat provăzută cu tot felul de

precum și

oroloage de buzunar, de aur și argint,
 și oroloage de părete și pendule:

!! Foarte potrivite cadouri de Crăciun și Anul-nou !!

Reparaturi primește pe lîngă garanță
 și le execută repede!

(922)

4-5

Atelierul fotografic ADLER

din Orăștie!

Cel mai drăguț cadou de Crăciun și Anul-nou e o fo-
 tografie în medallion! Il fac după ori-ce fotografie ce mi-se
 trimite.

Recomand și măririle mele până la mărimea naturală!
 Pentru luarea de fotografii sărbătorești și ocazionale
 merg și în provincia unde mă cheamă, fără socotire de
 spese.

Mare depozit de ilustrate cu vederi de port și peisage
 din comitatul Hunedoarei.

Rog binevoitorul sprijin:

Art. Adler,
 fotograf.

(934) 3-3

(923) Nu cumpăra 4-20

nimic altceva contra

TUSEI,

contra răgușelei, catarului
 și flegmei, a tusei cu zgîr-
 ciuri și a celei măgărești,

decît gustoasele
CARAMELE DE PEPT alui
KAISER
 cu chipul alor 3 brazi.

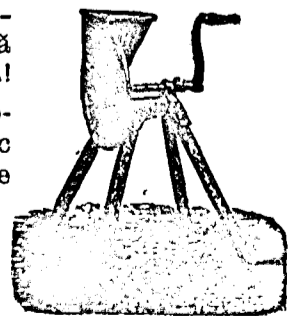
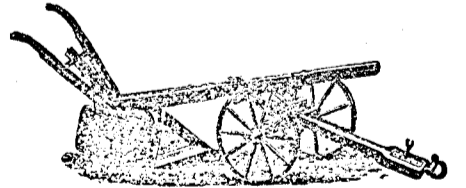
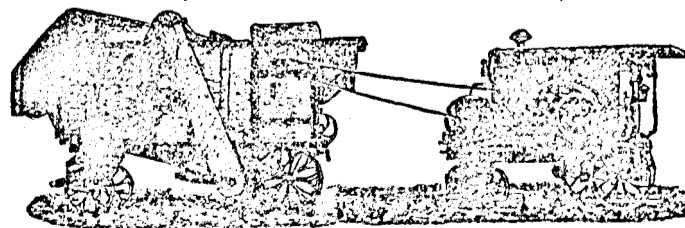
5900 atestate autenticate
 de not. public dela
 medici și privați,
 despre succesul cel sigur.

Pachetul cu 20 și 40 fil. Doza 60 fil.

Să capătă în *Orăștie* la apotecarul
C. Demeter și la J. Graffius.

In atelierele de **EUGEN NICOLA** din **BLAJ**
mașini alui (Balázsfalva)

să pregătesc cele mai bune pluguri și mașini economice.
 Să află în depozit totdeauna gata, cele mai renumite motoare
 de benzin, locomobile și garnituri pentru îmblătii cu
 motor. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz
 sugativ. Mori de măcinat, — cu un cuvînt tot felul de mașini eco-
 nomice! — Să vînd cu prețuri moderate, și condițiuni de plată
 favorabile, în rate. Cea mai mare garanță!

— Pentru răspîndirea mo-
 toarelor mele, primesc
 și schimb mașinile de
 vapor! Cei-ce doresc a-și
 cumpăra ori-și-ce fel de
 mașini, să se adreseze
 cu încredere la firma

Eugen Nicola, atelier de mașini în Blaj (Balázsfalva).

Deslușiri și informațiuni să dau gratis!

Catalog franco și gratis!

(913) 6-10

Sprijiniți industria română!